

ਐਪੀਲੇਟ ਸਿਵਲ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਮੁਦਈ) ਸੇਹਨੂੰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ), ਜਵਾਬਦਾਰ।

1948 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 595

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸ਼ਨ ਐਕਟ (1913 ਦਾ I) 1928 ਦੇ ਐਕਟ II ਅਤੇ 1944 ਦਾ ਐਕਟ I ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ।—ਸੈਕਸ਼ਨ 15(c) ਦੂਜਾ—ਪਿੰਡ ਭੁਮਲੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ—ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(c) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 15 (ਸੀ), ਦੂਜਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤੀਸ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸ਼ਨ ਵੇਸਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਸਬਾ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਤੱਥ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਭੁਮਲੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (ਸੀ) ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੱਤੀਸ ਜਾਂ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਫ਼ ਬਖਤੂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉਸ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਹੱਕ ਹੈ।

ਨੰਨੀ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ (1), ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (2), ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ.ਟੀ.ਸੀ.ਸੇਠੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮਿਤੀ 23 ਜੂਨ 1948 ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ.ਬੀ.ਐਲ.ਮਲਹੋਤਰਾ, ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 20 ਦਸੰਬਰ 1947 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਡਿਫੈਂਡੈਂਟਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇਣਾ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਲਈ 10,000 ਰੁਪਏ (ਘੱਟ ਰਕਮ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਗੇ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਸ਼ਮੇਰ ਚੰਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ

ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਰਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ. 3 ਮਾਰਚ 1947 ਨੂੰ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜ਼ਮੀਨ 46 ਕਨਾਲ 4 ਮਰਲੇ ਸੋਹਨੂੰ ਉਰਫ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 6 ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 5 ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ 18 ਫਰਵਰੀ 1946 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ-ਡੀਡ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 5 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸਨ ਦਾ ਉੱਚਤਮ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ 6,000 ਰੁਪਏ ਅਸਲ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਸਲ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 5 ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ:-

- (1) ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਚਤਮ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ 10,000 ਰੁਪਏ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ?
- (3) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ?
- (4) ਰਾਹਤ.

ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸ਼ਨ ਪੈਸਿਆਂ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਚਤਮ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਨੰਬਰ 1 ਲੱਭਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

20 ਦਸੰਬਰ 1947 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 5 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਉੱਚਤਮ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉਸ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਉਸ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 5 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਅਧੀਨ ਅਗਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ, ਪਿੰਡ ਭੁੰਬਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਪੱਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 15 (ਸੀ) ਦੂਜਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤੀਸ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸਨ ਵੇਸਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿਸਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਹੁਣ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੰਨੀ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ (1), ਪਲੇਡੇਨ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਹੁਣ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਸਬਾ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ”

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ, ਜੇ ਪਲੇਡੇਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਨੰਨੀ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ (1) ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਇਕ ਕਸਬੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। . ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਖੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਭੁੰਬਲੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 15 (ਸੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅੰਦਰ ਦੂਜਾ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸਨ ਐਕਟ, 1930 ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੱਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ,

ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਭੁੰਬਲੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (ਸੀ) ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੱਤੀਆਂ ਜਾਂ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ।

ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਭੁੰਬਲੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਮੀਲਾਤ ਨਹੀਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਤਰਫ਼ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੀਲਾਤ ਸੀ। ਉਹ ਫਿਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰਫ਼ ਦੇ ਖੇਤ ਦੂਜੇ ਤਰਫ਼ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਤਰਫ਼ ਬਖਤੂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਹੁਣ, ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਉਪ-ਵਿਭਾਗਾਂ ਹੋਣ ਲਈ ਤਰਫ਼ਸ (*tarafs*) ਵੱਖਰੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (1) ਵਿੱਚ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਪੱਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਲੰਬੜਦਾਰ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਲੰਬੜਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਲਈ ਇੱਕ ਲੰਬੜਦਾਰ ਹੀ ਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਕਈ ਲੰਬੜਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੱਤੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੱਤੀ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਵਿਚ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੈ। ”

ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ:

(1) ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਤਰਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਭੁੰਬਲੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 1865 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ;

(2) ਤਰਫ਼ ਬਖਤੂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਾਂਝੇ ਪੂਰਵਜ, ਬਖਤੂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਭੁੰਬਲੀ ਦੀਆਂ ਤਰਫ਼ਸ ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਬਲਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(3) ਐਗਜ਼ਿਪਟਸ ਡੀ. 3 ਤੋਂ ਡੀ. 7 ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਤਰਫ਼ਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਾਮੀਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਤਰਫ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਤਰਫ਼ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ਾਮੀਲਤ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ;

(4) ਤਰਫ਼ (*taraf*) ਬਖਤੂ ਵਿਚ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਖਤੂ ਦੇ ਆਮ ਵੰਸ਼ਜ ਹੀ ਤਰਫ਼ ਬਖਤੂ ਦੀ ਸ਼ਾਮੀਲਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਮਾਲਕ ਹਨ; 1865 ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੁਧ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਰਫ਼ ਬਖਤੂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮਲਿਕ ਕਾਬਿਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਰਫ਼ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਬੰਦੋਬਸਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ ਅਤੇ 1865 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਤਰਫ਼ਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ;

(5) ਪਿੰਡ ਭੁੰਬਲੀ ਵਿੱਚ ਤਰਫ਼ ਖੇਤ ਬੱਟ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਕ ਬੱਟ ਸਿਸਟਮ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਚੱਕ ਬੱਟ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਐਸਟੇਟ ਦੀ ਪੱਤੀ ਜਾਂ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਕ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਪਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਖੇਤ ਬੱਟ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਐਸਟੇਟ ਦੀ ਪੱਤੀ ਜਾਂ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਹੀ ਬਲਾਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। 1865 ਦੀ ਕਾਫ਼ਿਅਤ ਦੇਹੀ (*kafiat dehi*) ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਭੁੰਬਲੀ ਦੀਆਂ ਤਰਫ਼ਸ ਦਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਜਾਂ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(6) ਪਿੰਡ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੱਤੀਦਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਭੁੰਬਲੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੁਰਖਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਿਵਾਇਤੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ

(7) ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਫ਼ਿਅਤ ਦੇਹੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਤਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਫ਼ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਰਫ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (1) ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਤਰਫ਼ ਬਖਤੂ ਪਿੰਡ ਭੁੰਬਲੀ ਦੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਕੋਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 5 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪ੍ਰੀ-ਅੰਪਸ਼ਨ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੁਆਇੰਟ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ
(ਅਨੁਵਾਦਕ)